

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Holmens Kanal 20

1060 København K

Kommissionens meddelelse om 2040-klimamål

Rådet for Grøn Omstilling vil gerne takke for muligheden for at kommentere på EU-Kommissionens meddelelse om 2040-klimamålet gennem denne specialudvalgshøring.

Opsummering til grund- og nærhedsnotat

Rådet for Grøn Omstilling anbefaler, at 90% reduktion bliver et minimumsmål, så man i EU' grønne reformforhandlinger kan hæve ambitionerne yderligere. Det vurderes realistisk at hæve reduktionsmålet til 95-100% i 2040-2045. Det anbefales også, at der fastsættes separate mål for emissioner, permanent lagring og naturbaserede optag.

Snarest bør landbrugets forbrug af fossile brændsler inkluderes i kvotesystemet for transport og boligopvarmning, mens non-CO₂-udledninger bør inkluderes i kvotesystemet for store virksomheder, fly og skibe. Udledninger fra organiske lavbundsjordene kan håndteres ved at betinge EU's arealbetingede tilskud af vådlægning og kvotekøb for ikke-vådlagte jorde.

Rådet for Grøn Omstilling vurderer, at øget industriel CO₂-fangst er en dyrere satsning end investering i energieffektivisering, vedvarende energi og udvikling af en mere cirkulær økonomi i EU.

Det nye klimamål i 2040

Rådet for Grøn Omstilling finder det positivt, at Europa-Kommissionen foreslår at sænke CO₂e-udledningerne med 90% frem til 2040 i forhold til nettoudledning i 1990. Det viser, at Kommissionen under ledelse af Ursula von der Leyen har lyttet til de grønne frontløberlande – herunder Danmark.

Rådet for Grøn Omstilling anbefaler dog, at 90% reduktion bliver et minimumsmål, så man i EU' grønne reformforhandlinger kan hæve ambitionerne yderligere. Denne anbefaling bygger på det europæiske klimaråds statusrapport fra januar 2024, hvor der anbefales et klimamål på 90-95% i 2040 i EU.

90% reduktion af CO₂e-udledningerne i EU vurderes fra Rådet for Grøn Omstillings side at være i underkanten af det nødvendige i forhold til EU's forpligtelser under Parisaftalen. EU og alle dets medlemslande har skrevet under på Parisaftalen, der forpligter alle EU-lande til at holde stigningen i den globale gennemsnitstemperatur et godt stykke under 2 grader celsius og helst under 1,5 grader. Det vurderes realistisk og muligt at hæve EU's reduktionsmål til 95-100% i 2040-2045, så det både vil gavne natur, biodiversitet, økonomi, beskæftigelse og social sammenhængskraft. EU-Kommissionen har lavet en impact assessment rapport, der viser, at det er mere omkostningseffektivt at satse på et grønnere LIFE-scenarie, hvor der fokuseres mere på adfærdsændringer, ressource- og energibesparelser, cirkulær økonomi, og hvor både transportsektoren og landbruget bidrager med en ambitiøs grøn omstilling.

Rådet for Grøn Omstilling anbefaler, at der fastsættes separate mål for emissioner, permanent lagring og naturbaserede optag.

Nye politiske initiativer – eller mangel på samme

Rådet for Grøn Omstilling finder det positivt, at EU-Kommissionen anbefaler en udfasning af fossile subsidier og en mere effektiv energibeskatning, så de økonomiske incitament er fordrer en hurtigere udrulning af vedvarende energi, energieffektiviseringer og elektrificering af alle erhverv og sektorer.

Det er beklageligt, at meddelelsen fra EU-Kommissionen generelt er uklar om nye politiske initiativer til realisering af 2040-målet. Meddelelsen undlader blandt andet at forholde sig til nødvendigheden af at etablere økonomiske incitament er for klimaindsatsen i landbruget på EU-plan.

Rådet for Grøn Omstilling er særlig kritisk over for:

Manglende regulering af landbruget

EU-Kommissionens foretrukne scenarie indeholder ikke de nødvendige reduktioner af landbrugets drivhusgasudledninger. Faktisk er specifikke reduktionsmål for landbruget udeladt fra meddelelsen, og landbruget skal levere en væsentligt lavere procentvis CO₂-reduktion sammenlignet med udviklingen, der lægges op til i de andre sektorer. EU bør proaktivt omstille landbruget i en grønnere retning, så landbrugets negative påvirkning af klima, natur og biodiversitet falder markant. Kommissionens meddelelse mangler konkrete forslag til at vende den negative påvirkning og nå de nødvendige reduktioner. Dette kan opfyldes ved snarest at inkludere landbrugets forbrug af fossile brændsler i kvotesystemet for transport og boligopvarmning, mens non-CO₂-udledninger bør inkluderes i kvotesystemet for store virksomheder, fly og skibe. Udledninger fra organiske lavbundslande kan håndteres ved at betinge EU's arealbetingede tilskud af vådlægning og kvotekøb for ikke-vådlagte jorde.

Øget CO₂-fangst

EU-Kommissionen satser både i meddelelsen og i impact assessment rapporten på en øget industriel CO₂-fangst for at kunne opfylde 2040-målet, hvilket både er en dyr og risikabel strategi. Det antydes, at der er behov for ekstra incitament er udover kvotepriserne, hvilket er en dyrere satsning end investering i energieffektivisering, vedvarende energi og udvikling af en mere cirkulær økonomi i EU.

Nye produktionsmetoder for cement og stål, der helt undgår procesemissioner af CO₂, bør inddrages i meddelelsen.

Salg af carbonkreditter

Der er i meddelelsen indikationer på, at Kommissionen sigter mod salg af carbon removal credits fra landbrug og skovbrug til at opveje rest-emissioner i andre sektorer. Rådet for Grøn Omstilling mener dog, at kulstoflagring hverken kan eller må erstatte tiltag, der kan reducere reelle CO₂-udledninger i alle brancher. Der er flere risici ved salg af kreditter. Vigtigst er, at opgørelsesmetoder i naturbaseret carbon-lagring er meget usikker. Derudover er reversibilitet en stor risiko, da dyrkningspraksis kan ændres, efter en solgt kulstofkredit er 'udløbet', så kulstoffet med stor sandsynlighed bliver genudledt til atmosfæren, og de solgte kreditter vil overordnet set ikke have haft en CO₂-effekt på den lange bane. Derfor skal man på EU-niveau og herhjemme finde andre måder at fremme kulstoflagrende dyrkning på frem for via salg af kulstofkreditter. Her vil en klimaafgift og indretningen af landbrugsstøtten fra EU være stærke virkemidler. Der bør som tidligere nævnt sættes et mål for naturbaseret lagring baseret på de bedste opgørelsesmetoder separat fra mål for hhv. permanent lagring og emissioner.

Fremme atomkraft

Meddelelsen indeholder indikationer på nye initiativer til fremme af atomkraft. Det er dog allerede klart, at sol- og vindenergi er billigst på markedsvilkår målt på livslange omkostninger og væsentligt hurtigere at opskalere end atomkraft.

Stigende forbrug af træ til energiformål

Det er yderst vigtigt, at EU sikrer, at der lagres meget mere CO₂ i skovene, og det vil kræve, at vi stopper med at brænde fast træbiomasse af til energiformål og oveni planter langt flere træer.

De negative effekter på skovenes kulstoflagre på grund af stigende træ-energiforbrug fremhæves ikke tydeligt i meddelelsen, og EU-Kommissionen fremsætter ikke tiltag, der kan bremse den udvikling.

Fortsat højt forbrug af fossile brændsler til plast og kemikalier

Det er problematisk, at EU-Kommissionen ikke indikerer nye initiativer mod fortsat højt forbrug af fossile brændsler til plast og kemikalier, som relativt hurtigt omdannes til CO₂ og udleder store mængder til følge.

Manglende fokus på affaldsforebyggelse

Kommissionens meddelelse angiver en reduktion på 53 pct. af CO₂-udledninger ved affaldshåndtering i 2040, hvilket er et skridt i den rigtige retning. Dog bør der inkluderes bindende målsætninger for affaldsreduktion og hermed forebyggelse af mængden af affald, som ikke alene vil bidrage til en lavere CO₂-udledning ved affaldshåndtering, men også skubbe på for en omstilling til en cirkulær økonomi.

Der er dog flere positive takter i EU-Kommissionens meddelelse, som Rådet for Grøn Omstilling roser:

Initiativer mod non-CO₂-udledninger

Meddelelsen indeholder indikationer på nye initiativer mod non-CO₂ udledninger fra luftfart og black carbon udledninger fra skibsfart i en fremtidig 2040-regulering.

Forureneren betaler-princippet

EU-Kommissionen understreger Forureneren-betaler-princippet, hvilket er positivt. Det fremhæves, at EU's egen regulering bør respektere dette. Oveni bør EU-Kommissionen ikke længere godkende fritagelser af særlige sektorer fra nationale energi-, miljø- og klimaafgifter jf. den seneste tids nationale undtagelser for landbruget.

Skulle der være spørgsmål til vores høringssvar, står Rådet for Grøn Omstilling naturligvis til rådighed for en drøftelse.